

Föreskrifter för livsmedelskvalitetsplanen „Produktion av gräsuppfött nötkött“

Egenskaper av gräsuppfött nötkött

Gräsuppfött nötkött är hälsosamt, det innehåller konjugerad linolsyra (CLA), E-vitamin och β -karoten samt kännetecknas av en hälsovänlig balans av omega 6:3-fettsyror. Värdet för alla dessa parametrar är bättre för människans kost än hos spannmålsuppfött nötkött.¹

Till skillnad för nötkreatur på gödningsanläggningar har gräsbetande nötkreatur inte fått någon GMO-soja, -raps eller -majs. Uppfödning av gräsbetande nötkreatur är ekologiskt hållbar, med mindre kolspår än nötkreatur på gödningsanläggningar. Nötkreaturen får beta under hela den möjliga betesperioden – ensilage och hö ges enbart under vinterperioden, bl a göds nötkreaturen inte med spannmål. Betesmarker för nötkreaturen är till 50 % permanenta, delvis naturliga eller naturliga gräsmarker, dvs att de inte plöjs och inte förnyas kontinuerligt. Bete av köttboskap uppfyller kraven på djurens välmående på ett optimalt sätt och möjliggör naturligt beteende.

Villkoren och proceduren för medverkan i livsmedelskvalitetsplanen

Alla producenter av ekologiskt gräsuppfött nötkött som uppfyller villkoren enligt kvalitetsplanen kan delta i livsmedelskvalitetsplanen. En ansökan om medverkan i livsmedelskvalitetsplanen ska lämnas in till den ideella föreningen Liivimaa Lihaveis. I ansökningen ska producenten med sin underskrift intyga åtagandet att uppfylla kraven i föreskrifterna för livsmedelskvalitetsplanen. Styrelsen av den ideella föreningen kontrollerar att ansökaren uppfyller kraven för medverkan och om kandidaten är lämplig införs ansökaren i listan över deltagare i livsmedelskvalitetsplanen.

Villkor för medverkan i livsmedelskvalitetsplanen:

- producenten som deltar i kvalitetsplanen får inte ha brutit mot grundläggande krav på djur- och växthälsa, djurens välmående, livsmedels- och fodersäkerhet;
- producenten ska redovisa djur som omfattas av kvalitetsplanen, dvs att djuren ska ha införts i lagstadgade och kravenliga register;
- producenten ska ha ekologisk certifiering eller ha inlett övergångsprocessen för att

---

¹ A review of fatty acid profiles and antioxidant content in grass-fed and grain-fed beef. Cynthia A Daley*, Amber Abbott1, Patrick S Doyle, Glenn A Nader and Stephanie Larson Nutrition Journal 2010, 9:10

erhålla ekologisk certifiering.

- producenten ska tillämpa den föreskrivna produktionsmetoden enligt livsmedelskvalitetsplanen „Produktion av gräsuppfött nötkött“;
- producenten ska bekosta den årliga kontrollen av ett oberoende certifieringsorgan utsett av producentgruppen som tillämpar livsmedelskvalitetsplanen;
- producenten får inte hindra kontroll av det oberoende certifieringsorganet och ska överlämna erforderliga dokument för genomförandet av kontrollen.

Deltagare som underlåter att uppfylla kraven enligt föreskrifterna för livsmedelskvalitetsplanen stryks från listan över deltagare med föreningsstämmans beslut.

Slutprodukt för försäljning

Slutprodukten för försäljning utgörs av: gräsuppfött nötkött. Den ideella föreningen Liivimaa Lihaveis ska redovisa försäljning av kött. Partikött omfattar en djurparti som motsvarar en transportlast. Efter styckning av slaktkropparna överlämnar Chef Foods OÜ som tillhandahåller styckningstjänsten en styckningstabell över styckade slaktkroppar till den ideella föreningen Liivimaa Lihaveis. Med utgångspunkt i tabellen förses styckade köttbitar med partinumner innan de förpackas, markeras och lagras.

Den ideella föreningen Liivimaa Lihaveis köper in slaktjänst och styckningstjänst från företag A009143 och EE 54 som är godkända i enlighet med den estniska livsmedelslagen. Dessa företag uppfyller kraven enligt 24 § i den estniska livsmedelslagen och dessa krav beskrivs utförligt i företagens egenkontrollplaner. Det lettiska företaget uppfyller likvärdiga krav enligt respektive nationell lagstiftning. I Bilaga 3 till denna plan anges marknadsföringsschemat för ekologiskt gräsuppfött nötkött av den ideella föreningen Liivimaa Lihaveis.

Den föreskrivna produktionsmetoden för produkter producerade enligt livsmedelskvalitetsplanen

Produktion av gräsuppfött nötkött sker på ett lokalt företag av en producent som deltar i livsmedelskvalitetsplanen.

Kvalitetsplanen omfattar gräsbetande nötkreatur av Angus-, Hereford- och Simmentalras.

Kulliga nötkreatur föredras eftersom dessa utgör mindre risk för välmåendet av djuren och människor som sköter dem - dvs vid samling, sortering och transport. Gårdar med hornbärande nötkreatur kan omfattas av kvalitetsplanen om de kan bevisa att gården har intern kapacitet för naturlig övergång till kulligt boskap i framtiden (genom att använda avelstjur som överför kullighetsgenen).

Nötkreatur som omfattas av kvalitetsplanen uppföds på grovfoder som är naturlig för dem. Under minst 50% av betesperioden får göddjuren beta på naturlig, permanent eller delvis naturlig gräsmark. 50% av betet kan ske på kulturgräsmark eller kortvarig gräsmark. Vinterfodret ska utgöras av högkvalitativt ensilage och hö som kan härstamma från kulturgräsmark. Spannmål och proteinfoder är förbjudna, utom i fall då produktion av grundfodret har misslyckats, inget högkvalitativt ensilage eller hö finns att köpa och extrafoder är nödvändigt för fortsatt grundläggande välmående av djuren. Ensilage och/eller hö som ges till slaktfärdiga ungdjur ska ha en kvalitet som minst säkerställer minimal tillväxt. Varken viktförlust eller tillväxstopp är tillåten vid nötkreatur som omfattas av kvalitetsplanen.

Endast ekologiskt spannmål och inhemskt proteinfoder (lin- eller rapsförkaka) är tillåtna. Extrafoder som undantagsvis ges får inte överskrida 30 % av den dagliga torrsubstansgivan. Soja, majs och annat importfoder (GMO) är förbjudna, dvs att gården inte får utfodra djuren med foder som avviker från estniska certifieringskrav på ekologiska uppfödare.

Nötkreatur som omfattas av kvalitetsplanen ska året runt gå fria i frisk luft samt ha tillgång till rent vatten och grundläggande väderskydd både vinter- och sommartid.

Vintertid ska djuren ha tillgång till en ren liggplats med strömmaterial (halm eller hö).

Djur som slaktas inom ramen för kvalitetsplanen ska ha bra kondition och vara friska, uppfödda i förhållanden som uppfyller estniska certifieringskrav på ekologiska uppfödare.

Slaktkroppsvikten av nötkreatur ska vara mellan 230 och 300 kg. Slaktåldern är 14-30 månader för oxar och kor och högst 24 månader för tjur. Fettansättningsklass 2...5, konformationsklass O...E.

Grundläggande kvalitetsparametrar för slutprodukten som kan användas vid kvalitetskontroll:

— ras;

Kontrolleras på gården: nötkreaturens ras kontrolleras enligt djurpass på gården.

— bete på permanent, naturlig eller delvis naturlig gräsmark – till minst 50%;

Kontrolleras på gården: uppfödaren ska uppvisa en markjournal till kontrollanter där andelen av permanent, naturlig och delvis naturlig gräsmark i den totala jordbruksmarken anges. Bete ska vara antecknat i markjournalen i fältet för utförda åtgärder på respektive mark. Kontrollen fastställer om 50 % av bete har skett på föreskriven gräsmark. Man utgår från betesbelastning för hela djurbesättningen.

Tabell 1. Rekommenderade betesbelastningar

Djurets ålder		Antalet djur per hektar			
		Kulturgräsmark		Delvis naturlig/naturlig eller permanent gräsmark	
		Försommar	Sensommar	Försommar	Sensommar
Kviga	< 1 a	8	4	4	2
Kviga	> 1 a	4	2	2	1
Tjur	1 a	6	3	3	1,5
Oxe	< 1 a	8	4	4	2
Oxe	> 1 a	4	2	2	1
Diko med kalv		3	1,5	1,5	0,75

— **kvaliteten av vinterfoder;**

Kontrolleras på gården: kvaliteten av vinterfoder bedöms visuellt, bl. a organoleptiska parametrar. Under kontrollen bedöms även om mängden av vinterfoder är tillräcklig; denna kontroll utgår från samma grunder som den ekologiska kontrollen av det estniska jordbruksverket, dvs att journalbladet för foderredovisning kontrolleras. Under vinterutfodringsperioden (210 dagar) är den minimala torrsbstansgivan uppskattningsvis 15 kg torrsbstans per diko, 21 kg torrsbstans per avelstjur, 7,5 kg torrsbstans per ungdjur mellan 6 månader och 2 år samt 2kg torrsbstans per kalv mellan 0 och 6 månader. Fodrets kvalitet ska minst säkerställa konditionsklass (BCS) 4 för dikor. Dikornas kondition bedöms visuellt med hjälp av tabellen nedan.

Tabell.2 Konditionsklasser för dikor (BCS)

	BCS	BESKRIVNING
Mycket	1	Alla ben, revbenen och ryggraden syns tydligt, djuret har inget fettlager någonstans på kroppen. Musklerna är utmärglade, djuret är fysiskt svagt - har svårt att gå och stå.

utmärglad till mager	2	Som den föregående klassen men djuret kan ändå gå och stå normalt.
	3	Som BCS 1 och 2 men musklerna är synliga och inte lika utmärklade. Revbenen och ryggraden syns tydligt under huden, inget fettlager någonstans på kroppen. I klass 3 utgörs 13% av den totala kroppsvikten av fett. En medelstor ko i klass 3 är ca 160 kg lättare än djuret skulle vara i BCS-klass 7
Gränshall	4	Skelettet och 3-5 revben syns men ryggraden tränger inte fram under huden. Olika muskler i bakkroppen är synliga men utan något synligt fettlager på dem. I BCS-klass 4 utgörs 18% av den totala kroppsvikten av fett. En medelstor ko i klass 4 är ca 120 kg lättare än djuret skulle vara i BCS-klass 7
Optimal: med gott till mycket gott hull	5	Något fetare än en ko i BCS-klass 4. Endast 1-2 revben är synliga, bakkroppens muskler kan inte urskiljas. Ett tunt fettlaget täcker bärbensknotor och är palpabelt men bröstet saknar fettlager. Hos ett nötkreatur av BCS-klass 5 utgörs 22% av den totala kroppsvikten av fett. En medelstor ko i BCS-klass 5 är ca 80 kg lättare än djuret skulle
	6	Ett synligt fettlager på bröstet och sidorna - revbenen syns inte längre. Bärbens- och höftbensknotorerna är fortfarande synliga men kroppskonturerna är smidiga. I BCS-klass 6 har djuret 26,5 % kroppsfett. En ko i BCS-klass 6 är ca 40 kg lättare än djuret skulle vara i
	7	Ett synligt fettlager på bröstet och sidorna, spåret av ryggraden är fortfarande synligt men djuret har smidiga kroppskonturer överallt. Ställen för höftbensknotor är lätt synliga. I BCS-klass 7 utgörs 31% av den totala kroppsvikten av fett.
Fetma	8	Djuret är så fett att inga bärbens- eller höftbensknotor syns och fettlaget på bröstet är så tjockt att bröstet putar ut. Juvret har ett fettlager och fettkuddar finns vid svansroten. Halsen är mycket tjock, ryggraden osynlig, även bakkroppens muskler har ett fettlager.
	9	Exteriör som i den föregående klassen men fysiologiska problem med att gå och ligga har uppstått. Fetman är så allvarlig att dräktighet och kalvning påverkas negativt

Rekommenderad konditionsklass för dikor är 5 – 7. Djur av klass 4 är tillåtna om magerheten är befogad vid kvigor efter första kalvning eller vid mycket gamla djur.

--tillväxt;

Kontrolleras på gården: tillväxt kontrolleras hos **ungdjur** efter avvänjning; avvänjning kan ske mellan 6 och 12 månader efter födelse. Tillväxten bedöms visuellt, djuren ska vara pigga och röra sig normalt. Om ungdjur har visuellt märkbara avvikelser - t ex: insjunkna ögon, slokande öron, tovig och matt päls under betesperioden, vacklande gång - , ska prov tas från huvudfodret (ensilage eller hö) och dess kvalitet analyseras, bl a innehåll av toxiner. Dessutom ska avföringsprov tas för analys av tarmparasiter.

Normal tillväxt av ungdjur säkerställs med ensilage / hö med omsättningsbar energi

på minst 8,4 MJ per kg torrsubstans. Råproteinhalten i höets torrsubstans ska vara minst **10,5%**.

Om analysresultat av grovfodret underskrider ovannämnda värden kan uppfödaren ge ungdjuren (6-12 månader) inhemskt spannmål och proteinfoder, dock högst 30% av den dagliga torrsubstansgivan för ungdjur.

Slaktfärdiga nötkreatur på 13 till 30 månader får inte utfodras med spannmål eller proteinfoder! Om deras grovfoder inte säkerställer minimal tillväxt ska de inte slaktas inom kvalitetsplanen för gräsuppfött nötkött förrän under betesperioden.

— uppfödningförhållanden;

Kontrolleras på gården: Djuren ska få gå fritt året runt, dvs de får inte hållas uppbundna eller instängda i ett stall utan rastgård.

Tillgång till rent vatten året runt. Vintertid får vattnet aldrig vara isbelagt.

Tillgång till liggplats med torrt strömmaterial vintertid.

Möjligheten att söka väderskydd både sommar- och vintertid, skyddet kan även utgöras av en naturlig skogsdunge eller dylikt.

— kropparna är inom gränsvärden enligt kvalitetsplanen.

Kontroll av viktuppgifter från slakteriet: Köttet av slaktade djur vars slaktkroppsvikt underskrider den tillåtna minimivikten 230 kg får inte säljas som styckade bitar, det kan i stället användas för köttfärs, korv, skinka osv. Det övre gränsvärdet på 300 kg för slaktkroppen är inte officiellt utan rekommenderat för uppfödare och regleras med ett lägre pris.

Åtgärder för att säkerställa tillämpning av den föreskrivna produktionsmetoden

Varje deltagare i livsmedelskvalitetsplanen åtar sig att följa kraven enligt föreskrifterna för livsmedelskvalitetsplanen. Efterlevnad av kraven enligt föreskrifterna för livsmedelskvalitetsplanen kontrolleras en gång per kalenderår av en person i egenskap av oberoende certifieringsorgan, utsedd av den ideella föreningen Liivimaa Lihaveis. Vid underlåtenhet att uppfylla kraven införs en anmärkning mot deltagaren i kontrollrapporten och en tidsfrist för åtgärdande av bristerna fastställs. Sedan genomförs en uppföljningskontroll. Både ordinär och uppföljningskontroll bekostas av deltagaren i livsmedelskvalitetsplanen. Vid upprepad underlåtenhet att följa föreskrifterna eller hindrande av tillsynsåtgärder kan

deltagaren strykas från listan över deltagare i livsmedelskvalitetsplanen med ett beslut av den ideella föreningens föreningsstämma.

Minimikraven och proceduren för kontroll av särskilda egenskaper hos slutprodukten

Kvaliteten av produktionen av en deltagare i livsmedelskvalitetsplanen kontrolleras av en person i egenskap av oberoende certifieringsorgan, utsedd av den ideella föreningen. Kontroll ska genomföras minst en gång per kalenderår.

Kontrollanten bedömer produktionen av gräsuppfött nötkött med utgångspunkt i följande parametrar:

- uppfödning på gräsbete;
- överensstämmelse av avel, raser och tjurval med planen;
- uppfödningförhållanden – vattningssystem, tillgång till liggplats;
- kvalitet och mängd av vinterfoder – ska minst motsvara gällande normer för nötkreaturens överlevnad och minimal tillväxt.

Vid bedömning tillämpar kontrollanten krav och rekommendationer enligt avsnitt **“Grundparametrar för slutprodukten kvalitet som kan användas vid kvalitetskontroll”**.

Markering av slutprodukten

Nötköttprodukter producerade i enlighet med kvalitetsplanen „Produktion av gräsuppfött nötkött“ förses med markeringen för kvalitetsplanen, se Bilaga 1.

Krav på och val av personen i egenskap av oberoende certifieringsorgan

Personen i egenskap av certifieringsorgan utses av deltagarna i livsmedelskvalitetsplanen av den ideella föreningen, med föreningsstämmans beslut. Krav på certifieringsorganet anges i protokollet av föreningsstämman av den ideella föreningen Liivimaa Lihaveis den 20 december 2013, se Bilaga 2 till föreskrifterna. Det utsedda certifieringsorganet ska lämna in ett dokument till den ideella föreningen som intygar hans/hennes kompetens för kontroll av efterlevnad av kraven enligt livsmedelskvalitetsplanen. Om deltagarna i

livsmedelskvalitetsplanen blir missnöjda med utförda kontrollåtgärder av det utsedda certifieringsorganet eller om certifieringsorganet inte följer den erforderliga kontrollfrekvensen enligt föreskrifterna kan deltagarna i livsmedelskvalitetsplanen med föreningsstämmans beslut utse en ny person med erforderlig kompetens som certifieringsorgan.

Varje deltagare i livsmedelskvalitetsplanen kontrolleras en gång per kalenderår av personen i egenskap av certifieringsorgan. Vid kontrollbesöket kontrolleras efterlevnad av kraven enligt föreskrifterna för livsmedelskvalitetsplanen. Vid misstanke om avvikelse av vintergrovfoder från kraven enligt föreskrifterna tas ett foderprov under kontrollbesöket. Certifieringsorganet ska välja ett kompetent laboratorium för utförande av analyser. Efter kontrollbesöket upprättas en rapport i två exemplar varav ett undertecknat exemplar lämnas in hos den ideella föreningen. På grund av den långvariga produktionsprocessen kan deltagare i livsmedelskvalitetsplanen kontrolleras oavsett årstid.

Regler om information till den estniska livsmedels- och veterinärmyndigheten

Den ideella föreningen Liivimaa Lihaveis åtar sig att underrätta den estniska livsmedels- och veterinärmyndigheten vid följande ändringar:

- ändrad postadress eller ändrade kontaktuppgifter av den ideella föreningen;
- omstrukturering av den ideella föreningen (sammanslagning, delning eller avveckling);
- ändringar i uppgifter som angavs i ansökningen;
- ändringar i listan över deltagare i livsmedelskvalitetsplanen.

Föreskrifter för livsmedelskvalitetsplanen godkänns och bekräftas av producentgruppens föreningsstämma.

Bilaga 1. Markering av livsmedelskvalitetsplanen „Produktion av gräsuppfött nötkött“.

Bilaga 2. Utdrag ur protokollet av föreningsstämman av den ideella föreningen Liivimaa Lihaveis den 20 december 2013, kompetenskrav för ett certifieringsorgan.

Punkt i dagordningen: Införande av krav på livsmedelskvalitetsplanens kontrollorgan

Förslag: Att fastställa krav på kandidater.

Kompetenskrav på kandidater:

- kunskaper inom djuruppfödning;
- kunskaper inom ekologisk produktion;
- kunskaper inom djurens välmående;
- högre utbildning;
- arbetserfarenhet med gräsbetande djur;
- kunskaper om gräsmarker och foderproduktion;
- körkort;
- datorkunskaper.

Omröstning: föreningsstämman röstade enhälligt för införande av de ovannämnda kraven.

Beslut: Att fastställa kompetenskrav på certifieringsorganet för livsmedelskvalitetsplanen „Produktion av gräsuppfött nötkött“.